

Lausunto sivistysvaliokunnalle talousarvioesityksestä (8.10.2025)

Talousarvioesityksessä vuodelle 2026 (22.9.) hallitus esittää huolestuttavia leikkauksia taide- ja kulttuurialalle, huolimatta kevään puoliväliriihen lupauksista. *Kulttuurivientiin ja kansainvälistymiseen sekä pohjoismaiseen, EU- ja kansainväliseen yhteistyöhön* esitetään 741 000 euron leikkausta (OKM Momentti 29.80.50). Tämä on ristiriidassa myös hallitusohjelman kanssa, jonka mukaan *suomalaisen taiteen kansainvälistymisen edellytyksiä parannetaan*. (5.4.)

Esitetty leikkaus uhkaa merkittävästi myös Suomen 13 kulttuuri-instituutin jo nyt niukkaa perusrahoitusta. Vuonna 2025 määräraha oli 5 442 000 euroa. Määräraha on ollut laskussa vuodesta 2019, minkä lisäksi inflaation aiheuttama kustannusten nousu on rasittanut merkittävästi instituuttien taloutta viime vuosina.

Leikkaaminen taiteesta ja kulttuurista ei korjaa Suomen julkista taloutta, mutta syö sitäkin enemmän elinvoimaa, toiveikkuutta ja luottamusta tulevaan. **Suomi tarvitsee panostuksia luovuuteen ja aineettoman arvонуontiin.** Jokainen kulttuurin laitettu euro tulee moninkertaisena takaisin. Taiteen tekijälle kansainvälisyys merkitsee pääsyä kansainvälisille markkinoille – töitä ja ansioita. Samaan aikaan huomattava osa kulttuurin merkityksestä ei suoraan käänny euroiksi. Kulttuuri on muiden alojen menestyksen ja koko yhteiskunnan hyvinvoinnin perusta.

Esitetty leikkaus on räikeässä ristiriidassa valtioneuvoston *Kulttuuripoliittisen selonteon, Luovan talouden kasvustrategian* (OKM ja TEM) sekä *maakuvatyön* valmisteilla olevan *strategian* kanssa (UM). **Suomen kulttuuri-instituuttien toimintaedellytysten heikentäminen olisi suoraan pois kulttuurin, luovien alojen ja koko Suomen kansainvälistymiseltä ja kasvulta.**

Kulttuuri-instituuteilla on *Luovan talouden kasvustrategian* mukaan vastuu maakuvaa ja viennin edistämistä kehittävän toimintamallin luomisesta yhdessä UM:n, BF:n ja tiedotuskeskusten kanssa. Tätä strategista yhteistyötä todella tarvitaan. *Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista*, on kulttuuripoliittisen selonteon yksi neljästä painopisteestä. Kulttuuri-instituutit toteuttavat kansainvälisyyteen liittyviä tavoitteita jo nyt, ja pitävät *poikkihallinnollisen kansainvälisyysstrategian laatimista* erittäin tervetulleena toimenpiteenä.

Kansainvälisyyttä edistäviin toimijoihin kohdistuvat leikkaukset rapauttaisivat kulttuurin ja luovien alojen kansainvälistymiseen ja kasvuun liittyvien kehittämistavoitteiden saavuttamisen. **Kansainvälisyydestä leikkaaminen on lyhytnäköistä** tilanteessa, jossa jopa Suomen selviytyminen on kiinni sen vaikuttavuudesta kansainvälisillä areenoilla.

Taide ja kulttuuri ovat olennainen osa Euroopan tulevaisuutta – demokratiaa, kilpailukykyä ja turvallisuutta sekä kestävyys siirtymää. Suomen tulee puolustaa sekä suomalaista kulttuuria että eurooppalaisia perusarvoja.

Kulttuuriin syksyn budjettiriihessä kohdistetut ennakkoimattomat lisäleikkaukset tulee perua.

Hanna Lämsä, toiminnanjohtaja, Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry.

Talousarvioesitys 2026 (22.9.2025):

Tavoite 4: Kulttuuri- ja luovien alojen uudistumisen ja kansainvälistymisen toimenpiteet monipuolistuvat

Kulttuuri- ja luovien alojen uudistumisen ja kasvun mahdollistamiseksi tarvitaan rakenteiden ja rahoituksen strategista kehittämistä ja tukemista arvoketjun eri vaiheissa. Toimijoiden keskinäinen yhteistyö toimialojen ja niiden rakenteiden kehittämisessä, rahoituksen kysymyksissä ja digitalisaation haasteiden selättämisessä tuottaa lisäarvoa kulttuuri- ja luoville aloille ja yhteiskunnan eri sektoreille. Kulttuurin talous avaa mahdollisuuksia kestäväälle liiketoiminnalle, koska se perustuu aineettomiin tuotannontekijöihin. Kansainvälistyminen edistää uudistumista ja kasvua ja sen vaikutukset näkyvät niin taloudessa, kulttuuri-ilmaisujen moninaisuudessa kuin kulttuurin rikastumisessa.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

- Käynnistetään kulttuurin poikkihallinnollisen kansainvälistymisstrategian valmistelu.
- Toimeenpannaan luovan talouden kasvustrategiaa.
- Tuetaan ja kannustetaan eri alojen toimijoita, oppilaitoksia ja viranomaisia yhteistyössä panostamaan tekijänoikeusosaamisen ja -koulutuksen lisäämiseen.

<https://budjetti.vm.fi/sisalto.jsp?year=2026&lang=fi&maindoc=/2026/tae/hallituksenEsitys/hallituksenEsitys.xml&opennode=0:1:149:403:843:943:>